

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi Nr. 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțumite publice și Lee
deschisă costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

Congresul femeilor române.

Arad, 13 Iunie.

Poimâne, pe când sosesc aceste rânduri la Brașov, — acolo, în orașul mărgean al Ardealului, unde atâtea lumini au fost aprinse în semnul credințelor noastre, se va ivi un nou simbol de năzuinți românești: flamura de argint a femeilor române, însemnând o nouă etapă în câmpul muncii noastre naționale.

E un indiciu de frumoase speranțe primul congres al femeilor noastre culte. El ne vrăjește o viziune ideală și întunecă în acelaș timp o priveliște desolantă ce ne desmințea iluziile, ori de câteori mintea noastră cerca să fixeze orientări viitoare, pentru neam... Ce vis ademenitor e, să întrevezi chipul unei viitoare societăți românești, când și bărbații și femeile să fie angajate cu tot prisosul lor de energii nobile în simfonia unei culturi românești, la înălțimea calităților noastre de rasă! Când pe trotoarele orașelor Arad, Orade, Târgul-Murășului, Sânmărtin, Cluj etc. femeile noastre să nu mai converseze unguște, în Sibiu, Bistrița, Brașov etc. nemțește, ci de pe buzele lor să fluture pretutindeni armonia superioară a limbii noastre literare, îndulcită de maniere și atitudini românești, cari să ne tradeze, că în societatea noastră nu se risipește nici o schinteie de energie decât în grandiosul laborator al culturii românești viitoare!

Femeia română e diamantul regal în conglomeratul atât de variu în care soarta ne-a așezat. Natura i-a dat ei toate farmecile nobile, întocmai cum Pandora în vechime a fost înzestrată de toți zeii. Scriitorii neamurilor străine din vecinătatea noastră și-au împodobit cu însușirile ei cele mai frumoase pagini. Așa un Iokai, așa un Mikszáth, — ba și Jules Verne. Galeria de picturi unguște resfrâng în cele mai alese creațiuni tipul armonios al româncei. Și nicăiri ca în sufletul femeii române instinctele umane n'au o rezonanță mai proprie. În ea noi vedem întotdeauna întruparea însăși a misiunii noastre superioare...

Fie ca congresul dela Brașov să le dea femeilor române conștiința deplină a vocațiunii lor naționale. Fie ca congresul acesta să fie un impuls hotărâtor pentru o multiplă și armonică activitate, menită să înalțe societatea românească din Ungaria și Ardeal la conștiința deplină a aspirațiilor ce trebuie să aibă societatea unei națiuni ajunsă în pragul unui frumos rol istoric.

Cu această dorință salutăm entusiaști congresul!

Răspunsul nostru în cameră.

Arad, 13 Iunie.

Conform promisiunii noastre publicăm azi în întregime discursul cu care d. deputat Dr. Teodor Mihali în calitate de președinte al clubului parlamentar naționalist a întâmpinat pe noul guvern în ședința de ieri a camerei. În numărul nostru de ieri am lămurit importanța ce comportă acest răspuns dat în numele partidului nostru național.

D. Mihali după cum am amintit a urmat la cuvânt îndată după primul ministru contele Tisza zicând următoarele:

D. Teodor Mihali: *D. ministru-președinte în vorbirea sa acum rostită a declarat categoric și a deslășurat în mod clar, că guvernul actual este continuarea celui demisionat și că nici vorbă nu poate fi de vre-o schimbare de sistem fiindcă s'au schimbat numai persoanele. În urma acestei declarații a dlui prim ministru găsec de superflu să arăt mai pe larg motivele pentru cari am fost cu neîncredere față de guvernul trecut și suntem cu neîncredere față de ministeriul actual.*

Una din cauzele principale pentru cari am fost cu neîncredere a fost că nu a înfăptuit reforma electorală în acel înțeles cum a promis alegătorilor săi și n'a satisfăcut acelei dorințe exprimate în diferite declarațiuni regale, ca păturile largi ale populației să intre în cadrele politice ale țării. Convingerea noastră este, că legea nouă electorală este reacționară și că ea nu se va putea introduce în viața publică, din cauză că este peste măsură complicată.

Afară de aceasta am fost cu neîncredere față de guvernul dimisionat și din cauză, că n'a știut conduce treburile țării și a parlamentului, așa ca aici în parlament să se poată susține o viață normală și în adevăr parlamentară. Eu nu caut acum că ce e cauza acestei stări parlamentare, țin să constat numai, că noi nu putem urma și susține o politică de felul celei care a putut da naștere unei astfel de stări anormale. E fapt netăgăduit, știe țara întreagă și toată lumea, că atât în țară cât și aici în parlament e o criză gravă a cărei efecte rele se resimt nu numai în viața publică politică, ci și în cea economică. Avem o criză nu numai politică ci și economică și financiară.

E datorita guvernului, câtă vreme stă pe baza constituțională să facă tot posibilul ca aici să se restabilească viața normală parlamentară.

Aceste sunt considerațiunile generale pentru cari am fost cu neîncredere față de guvernul precedent și d. prim-ministru în vorbirea sa de program nu ne dă nici cea mai mică lămurire, cum crede d-sa că va remedia această criză și cum va repara greșala guvernului precedent.

Ce privește chestia naționalităților ne-

maghiare, d. prim-ministru a ținut să facă unele declarații, regret însă, că în expunerile d-sale nici până acolo nu s'a extins, ca să declare măcar atâta, că va respecta legea despre egala îndreptățire a naționalităților art. XLIV 1868 care e sancționată de Majestatea Sa, și că dispozițiile favorabile pentru naționalități ale acestei legi le va aplica; cu atât mai puțin a declarat că va recunoaște, va asigura pentru naționalitățile nemaghiare toate acele drepturi, cari sunt necesare pentru susținerea individualității lor naționale și pentru dezvoltarea lor culturală și economică. De altfel pot afirma că din 1868 fiecare guvern și fiecare ministru președinte a promis cu ocaziunea prezentării sale în parlament, că va rezolvi chestiunea naționalităților și că vor purcede față de naționalități în mod legal, drept și echitabil. Durere, însă, nici un guvern nu și-a împlinit promisiunea, și nu numai că nu au remediat doleanțele naționalităților, ci din zi în zi s'a înrăutățit situația, astfel încât naționalitățile sunt expuse azi cu desăvârșire la discreția judecătorilor și a administrației.

Baronul Podmaniczky Endre: *Fraze!*

D. T. Mihali: *Nu am obiceiul să uez de fraze, nu sunt omul care să facă declarații neobicinuite. Tot ce am zis, durere, pot să repet și să susțin din experiență și din adâncă convingere.*

E adevărat, că guvernul precedent a promis, că deși noi suntem în opoziție și deși e cu aversiune față de partidul nostru, totuși va sana toate doleanțele, cari în baza legilor, a dreptății și a echității se pot sana. Dar cu durere a trebuit să constatăm că aceste nu numai nu le-a sanat, ci din contră ele s'au înmulțit în așa măsură, încât azi nici măcar la altarele sfinte nu putem fi în liniște (vii desaprobari) pentru că și acolo intră jandarmii și administrația. Și vedem, că, acum și vetrele familiare ni se inficiază. (Vii desaprobari). Pot să citez fapte concrete, căci e bine cunoscut, că jandarmii urmăresc acum din casă în casă numele acelor, cari acum anul, în 29 Mai au luat parte la congresul din Alba-Iulia. Au fost peste 12 mii de oameni de față la acel congres, ținut cu concesiunea guvernului; hotărârile congresului au fost publicate în toate ziarele, și cu toate acestea acum sunt urmăriți și întrebați aceia cari au luat parte că „cine a fost raportor” și cine a făcut acolo propuneri.

Nu vreau să aduc, drept răspuns intreruperilor, mai multe cazuri concrete pentru că am vrut numai să reflectez pe scurt la vorbirea dlui ministru-președinte. Noi din parte ne dorim o stare pacinică, pentru că după o lungă răboire ori cine, și după multe suferințe, fiecare dorește o stare mai liniștită (aprobări), dar aceasta nu depinde dela noi, ci depinde dela guvern și dela organele subalterne ca să aibă față de popoarele nemaghiare o ținută politică legală, dreaptă și echitabilă.

După cele experiate, cu greu putem crede că în această privință venirea dlui prim-ministru înseamnă un alt sistem și că se apropie o schimbare în această privință.

Astfel, atât din punct de vedere general politic cât și din punctul de vedere al chestiunii naționalităților, nu putem avea și nu avem încredere în acest guvern.

O CLARIFICARE. Ni se cere din unele părți orientare cu privire la pasivitatea ce o propagăm față de alegerea de deputat din orașul Arad. Grăbim a înlătura ori ce nedumeriri, declarând că pasivitatea am înțeles-o numai față de candidații ori cărui partid unguere din țară, cum se evidențiază neîndoios din primaticolul „Alegerea dela Arad”, publicat în numărul 117 al acestui ziar. E altă chestie, dacă partidul național român va pune ori nu însuși candidat. Hotărârea asupra acestei întrebări revine exclusiv comitetului central executiv al partidului și acestei hotărâri nici noi, nici altul nu are dreptul să-i prevină. Era însă de datoria noastră, cari cunoaștem atât de bine referințele din Arad, să oprim pe Români de aici de a se angaja pentru unul ori pentru altul dintre candidații unguri, cari se vor lupta la alegerea iminentă din Arad. Bine înțeles în măsura, în care cuvântul nostru va fi ascultat.

Retragerea secretarului de stat Emeric Iakabffy. În legătură cu demisionarea guvernului Lukács se depărtează din postul său și secretarul de stat din ministerul de interne Emeric Iakabffy. Monitorul oficial publică în numărul său de ieri autograful regal referitor. În cercurile partidului muncii se afirmă că ministrul de interne Ioan Sándor a desemnat de urmaș al lui Iakabffy în postul de secretar de stat în ministerul de interne pe prefectul comitatului Bihor, Francisc Miskolczy, a cărui numire probabil se va publica în zilele apropiate.

Situația parlamentară în Austria. Guvernul austriac considerând perspectivele nefavorabile pentru o activitate a parlamentului austriac, cari s'au arătat la începutul sesiunii de vară, a stabilit foarte modest programul de muncă al parlamentului, restringându-l numai la două puncte urgente: rezolvirea provizoriului bugetar pe semestrul al doilea al acestui an și a complexului proiectelor de impozite, necesare pentru remediarea crizelor financiare din diferitele provincii și pentru acoperirea cheltuielilor împreunate cu intrarea în vigoare a legii pentru îmbunătățirea salariilor oficialilor de stat. Cu toate încordările partidelor doritoare de muncă, dificultățile ce se pun în calea rezolvirii modestului program de muncă, se pare, că nu se vor putea înlătura.

„Meșterul Nicu”.

Nuvelă de Horia Petra-Petrescu.

(Urmare și sfârșit.)

Diminețile se scula tânărul de când se crepa de ziuă, își făcea semnul crucii, cum îl învățase mamă-sa de mic copil își primenia fața, mâinile, lua o gură de apă, îmbruca câte ceva și hait, la lucru. Vesel, sglobiu, cu ochii carbune vecinic neodihniți.

Ochii ăștia și-i ațintea mai mult de o vreme încoace la chipul Măriuții. Ea își făcea de lucru pe lângă schele — și când îl vedea că a pus penelul să mai odihnească și el, numai că se apropia, dulce și mlădioasă la trupușorul ei de cincisprezece ani, de tânărul meșter, a cărui veste se dusese de pe acum prin satele învecinate — și, lucru ciudat, privea numai unul la altul și se pricepeau de minune.

Așa și de astădată. Tocmai gătase el cu lucrul de dinainte de prânz, se dase jos de pe schele și hoinărea cu ochii, ca să-i treacă vremea, când a dat de Măriuca. S'au apropiat unul de altul, n'au îndrăsnit să se uite în ochi, și-au întins mâinile, stângaci, rușinoși, ca două mirese și au început să meargă împreună, ca și când le-ar fi poruncit cineva.

În pieptul meșterului Nicu se petrecea ceva ciudat de tot. Cu vorbe nu-și putea da seama, cu simțurile însă vedea el că are o sărbătoare

în vederea alegerilor din Galiția, cari se vor ține la sfârșitul lunii curente, parlamentul austriac va trebui să-și întrerupă desbaterile în 20 Iunie, fără ca să se poată ști când vor fi iarăși re-luate. Până atunci însă, guvernul dorește ca parlamentul să voteze provizoriul bugetar și prelungirea programului de muncă provizor, iar pentru rezolvirea definitivă a proiectelor de impozite a luat în vedere ținerea de ședințe în luna Iulie, în care scop partidele doritoare de muncă uniunea germană și clubul polon, au promis să dea tot sprijinul lor guvernului.

Împotriva acestui plan al guvernului se opun însă deputații ruteni, cari amenință a împiedeca ori ce activitate a parlamentului, până când nu se va rezolva reforma electorală în Galiția în mod multumitor pentru ei. Dar Rutenii mai au un sprijin în radicalii și agrarieni cehi, cari au declarat că nici decum nu se învoiesc la ținerea de ședințe și în luna Iulie, iar provizoriul bugetar îl vor obstrua între ori și ce împrejurări.

Față cu situația aceasta nefavorabilă, guvernul austriac privește rece desfășurarea lucrurilor. Rezolvirea proiectelor de impozite nu are mult interes pentru el, pentru că prin ele nu se creiază noi venituri pentru stat, iar provizoriul bugetar în cazul extrem îl va impune cu ajutorul paragrafului 14. (Austriacus).

Din slăbiciunile noastre.

Campania electorală din cercul Sânmărtinului.

Alegere parțială. — Candidează și republicanii? — Ținuta Românilor. — Se ivesc întâi dezertori.

— Dela corespondentul nostru special. —

Sânmărtin, 12 Iunie.

La alegerile generale din anul 1910 o luptă din cele mai frumoase s'a dat fără îndoială în cercul Sânmărtinului. Pe când față de celelalte cercuri românești, — considerând absoluta majoritate de alegători români, — am nutrit speranțe mari și am intrat în luptă cu oare cari șanse de reușită, în cercul electoral al Sânmărtinului lupta s'a dat numai pentru cinstea steagului. Numărul tuturor alegătorilor aici e de 1300, dintre cari numai 300 sunt români.

Campania de atunci a fost din cale afară înversunată, în câte un loc însuflețirea poporului a ajuns extazul, preoții, învățătorii, juzii comunali aproape fără excepțiune s'au înșirat în jurul steagului național și s'a întâmplat minunea, că doi notari comunali au luptat cum nu se poate mai brav pentru cinstea steagului nostru. Unul a

fost d. Iuliu Pop, amovat de atunci, iar celălalt d. Eugen Bianu.

Sânmărtinenii își amintesc și acum de momentul acela înălțător, când și-a ținut intrarea triumfală în Sânmărtin în fruntea a vr'o 5 comune românești notarul Eugen Bianu. Atunci pășirea energică a Românilor a impus mult nemșilor truși, cari stăpânesc acest comitat. Candidatul nostru, d. Dr. Romul Boila n'a reușit, fiindcă îi era imposibil să reușească, dar cinstea steagului a fost apărată prin lupta eroică a noastră.

De atunci au trecut trei ani și guvernele s'au schimbat în repețite rinduri, până ce i-a succedat omului dela Geszt să parvină la putere. Cel dintâi lucru a fost să-și asigure pe cumnatul său Sándor János, deputatul Sânmărtinului.

L'a numit deci pe Sándor de ministru de interne al Ungariei.

Acest om lipsit de principii politice, sluga plecată a tuturor guvernelor, lipsit absolut de capacitatea de a conduce un oficiu atât de înalt, are totuși un merit nemuritor: A luat de nevastă pe verișoara craiului din Bihor, asigurându-și astfel o strălucită carieră.

În cercul Sânmărtinului se face deci alegere nouă.

Ochii tuturor se îndreaptă acum către conducătorii noștri de aici. Ce vor face Români, ce atitudine își iau față de această alegere? Precum suntem informați presidiul partidului nostru național, a cărui sediu e în Sânmărtin a făcut toate dispozițiunile pentru convocarea unei consfățiri intime a fruntașilor din comitat, care va avea să decidă asupra ținutei noastre. Ori care să fie hotărârea acestei consfățiri, alegătorii români trebuie să se supie păstrind solidaritatea frumoasă din trecut.

Partidul cel mai tânăr, al republicanilor, se zvonește că își va pune și el un candidat în persoana unui proprietar bogat de aici, cu numele László János.

Cocoșul abia ce-a cântat întâia oară și se și ivesc trădătorii. Pentru că aspre porunci au sosit din Pesta corifeilor guvernamentali din Sânmărtin. Trebuie alarmat tot cercul, din alaiu și petrecanie să nu mai iese până ce nu-i asigurat mandatul năbădăosului Sándor János. În urma acestui ucaz primarul Sânmărtinului — disconziderind dispozițiunile legii, care îi oprește să facă politică activă — în calitate de primar lansează apeluri peste apeluri, să fâlăie steagurile pe tot zidul, pe toate lemnele uscate, iar când ministrul depune jurământul să illumineze toți cetățenii, fără deosebire de partid și naționalitate ferestrele lor. Allah e puternic și mare! Se înțelege că s'au aflat câțiva români

sufletească, care-l îndeamnă să stea într'un rând cu heruvimii, cu capetele încoronate, de cari credea el, că — vai! — bine se mai simțese!

Au apucat pe poarta mănăstirii afară, au ajuns pe cărărița, care ducea în satul ei, și-au întins mâinile, s'au prins de mâni și au început să meargă mai încet fără să rostească buzele lor un singur cuvânt. Fiori de bucurie le străbateau inimile, liniștea din natură îi ridica cu mii de schioape peste mușuroiul de pământ — nu simțeau nici lipsa banului, nici lipsa hainelor cu hlamidă pompoasă, se bucurau numai — nici ei nu știau de ce.

Și deodată s'a întrerupt zisul domol al pasului lor, el s'a oprit și i-a zis: „Măriuca, poate că am să mă duc departe!”

— „Vrei să pleci?”, ochii ei au început să inoate în lacrimi.

S'au uitat unul la altul, și-au desolestat mâinile, coșita ei se desprinsese și părul năvălise la vale, pe lângă mijlocul ei.

S'au prins în brațe și au stat așa — mult — îmbrățișați, fără să îndrăznească să-și lămurască vorbele căci le era frică de ceva, de care nici nu știau cine și ce e.

A doua zi, la muncă! Și-a dat repede jos roculețul, „meșterul Nicu”, și-a sumes mânecile cămeșii, ca să poată lucra cu brațele în dragă voie și plimbându-și odată ochii la schelele, pe cari avea să le suie, a pășit vesel spre turla bi-

sericii, după ce ochiul i-a spus că se poate încredința țăriiie scândurilor. Din câțiva pași a fost la țântă. Scândurile nu prea aveau de ce să se îndoie sub pasul lui.

— „Acum Serafimul!” își zise „meșterul Nicu”. Dimineața era proaspătă. Cerul albastru se vedea prea bine pe fereastra turlei celei mari. Până colea departe — departe. Ochii lui străbăteau prin spațiu, în timp ce mâinile își făceau de lucru cu bidinelele de culori, cu pensulele, cu paleta. Colea se văd două șiruri de case albe, colea bălăcesc câteva găște într'un lăcșor, colea păzește un băietan oile și — n'auzi? — parcă cântă. Incepe și „meșterul Nicu” să fie vesel. Ii e plină de bucurie fața, e plin de poftă de lucru. Ar vrea să sară în sus, să chiuie, să strângă în brațe, să cheme chiar soarele la un ospăț, soarele, care-și trimite tocmai câteva raze să vadă ce mai face „meșterul Nicu” în biserica mănăstirii Zamfira.

Și „meșterul Nicu” cântă, căci clipele trăite de curând cu Măriuca lui îi dau țarie în piept și țarie în brațul, slab de altfel. Își aduce aminte că s'a rugat și de Dumnezeu să-i ajute și este atât de sigur de isbânda muncii sale de stă să jure că are să i se brodească bine orice ar zugrăvi de astădată.

— „Cum să încep? Ce față să dau serafimului?” se întreabă el. Ia o pensulă între dinți și se gândește. „Și, iacă! ce atâta bătaie de cap? Repede la lucru!” Incepe să amestece culorile, să le combine. Aici albastru pe paletă, ca... cu

uitați de sine, cari au primit porunca cu osana și aleluia. Să-i luăm dar pe rind! Protopopul Sânmărtinului, d. Laurențiu Pascu, a ținut de bine să illumineze și Măria Sa casa parohială exprimându-și în acest chip bucuria, că sistemul păcătos se incuibă și mai tare în țara aceasta nefericită. Nu cetești dta ziare mult onorate dle? Poate, zic poate, dta nu vei fi auzit nimic de înființarea episcopiei de Hajdudorogh? Colegul dta, Mureșan, își sleiește sănătatea în temnița murdară a Sătmăruului și dta? Ei bine, dta illuminezi! Ce consonanță de idei și de purtare!

Dar fii mângăiat, nu te părăsesc amicii. Cel mai tânăr instituit românesc din Sânmărtin „Vulturul” a sărbătorit, și el instalarea noului guvern.

Presidenta reuniunii de femei din Sânmărtin, dna vâd. Aneta Zehan, pe lângă luminile uriașe ce a pus, a împodobit și cu flori pompoase ferestrele ei... Sentimentele naționale ale dnei Zehan pot fi altcum mult excepționale. Dânsa e membră în Tulipánegylet-ul din Sânmărtin și totodată presidenta Reuniunii femeilor române. Are însă o tactică bună în ce privește ajutorarea tipografiilor naționale. Invitățile la petrecerile reuniunii le tipărește consecvent în tipografia străine. Aceste și altele multe ne determină să punem odată întrebarea, că nu ați dsa, ca presidenta unei reuniuni românești, că trebuie să aibă în purtarea ei un naționalism mai pronunțat în societatea unde ea joacă un rol important?

În șirul iluminatorilor urmează d. Victor G. Maior, director de bancă. Pe dsa l'am crezut întotdeauna de un naționalist bun. S'a fâlt în repetite rânduri, că urmașul lui Petru Maior fiind, îl ofensează ori cine dca i-ar contesta sentimentul național. De dragul adevărului ținem să accentuăm îndeosebi, că nicăiri nu amintește istoria despre istoricul erudit Petru Maior, că ar fi iluminat ferestrele de dragul guvernelor de pe atunci.

Et nunc venio... iubiți cetitori. O glumă proastă vi se pare — nu-i așa? — faptul, că presidentul partidului național român illuminează ferestrele și el în onoarea candidatului guvernamental. D. avocat Simion Căluțiu se pleacă înaintea stăpânirii! În trecut ni se părea acest lucru o absurditate, dar vremurile se schimbă și „se întoarce roata”.

Sângele ni se urcă în cap, când vedem atâta uitare de sine. Guvernul, pe care cu drept cuvânt îl putem numi ucigașul bisericii românești, de călăul drepturilor poporului, amicii marelui panamist Lukács sunt primiți cu alaiu din partea românilor „naționaliști” cu naționalitatea în buzunar. — Quo vaditis — dlor?

Correspondent.

Din planurile contelui Tisza

Centralizarea administrației.
Reforma administrației comunale.

Arad, 13 Iunie.

Pentru completarea informațiilor noastre de ieri, mai reproducem azi din discursul-program al contelui Ștefan Tisza, rostit cu ocazia prezintării sale în cameră, câteva părți de cel mai mare interes pentru cunoașterea sbuciumărilor ce pregătește țării.

Centralizarea (statificarea) administrației.

În ordinea problemelor ce și-a fixat în program noul ministru președinte al țării ocupă un loc de frunte centralizarea administrației. E un plan vechiu acesta al contelui Tisza și ni s'a anunțat încă la venirea contelui Khuen-Héderváry în 1910. E contemplant în același scop, care e vertebra politice tiszaiște: stăpânirea absolută a aparatului puterii de stat, mai ales pentru a elimina din constituție cu o zi mai curând și terenul atât de neînsemnat și de problematic ce mai rămăsese în viața comitatului și în viața comunelor pe seama noastră a neamurilor nemaghiare, centralizând toată puterea asupra funcționarilor în mâinile guvernului.

Pasajul referitor din discursul contelui Tisza e foarte concludent. El sună:

O a doua problemă care după modesta mea părere nu se mai poate târăgăna fiind ea o condiție sine qua non a vieții de stat maghiare și pe care o urgitează reforma electorală e problema regulării administrației municipale. (Ovații prelungite și aplause vii.)

Intrucât mă privește pe mine personal — o spun fără nici o pretenție, — mult timp am fost aderentul sistemului de alegere al ofițanților municipali, și numai experiențele proprii de viață m'au făcut să-mi schimb acest punct de vedere, întrucât m'au convins, că de un corp de ofițanți bine formați, de o administrație bună și mai cu seamă — o spun, fără să aduc o acuzație unilaterală și nedreaptă municipiilor — de prevederea centrelor municipale cu ofițanți destul de bine specialiști, precum și de organizarea corectă a acestora, nu ne putem îngriji bine, decât numai prin așa numita statificare, sau dca vreți, introducând sistemul de numire

a lor din partea statului. (Adevărat! Așa e! Vii aprobări.)

Or, rezolvarea acestei probleme, care — cred eu — a devenit o trebuință zilnică, e mult mai urgentă decât reforma aceea democratică în urma căreia mase întregi se împărtășesc de drepturile constituționale, ce e drept deocamdată numai pe terenul alegerilor de deputați, dar care, natural în scurt timp se va estinde și asupra vieții municipale și comunale și care va reforma așadar esențial relațiile în vigoare din municipii, iar puterea municipală o va pune în multe locuri în mâinile unor astfel de factori noi, pentru cari din punctul de vedere al statului și al dreptului civil, introducerea sistemului de numire al ofițanților trebuie necondiționat să se realizeze. (Vii aprobări și aplause prelungite.)

Așadar guvernul se va ocupa cu această problemă și în cel mai scurt timp posibil, pe care-l recere un studiu serios și amănunțit, — și timpul acesta nu trebuie să fie prea lung, — va veni cu proiectul referitor la regularea administrației comitatense (Vii aprobări), care proiect se bazează pe principiul numirii ofițanților, natural însă că nu numai lăsându-le autonomia neatinsă, ci chiar întărind-o și dezvoltând-o pe toată linia (aprobări vii) și căreia îi vom afla o modalitate oarecare, — ca să amintesc unele principii mai fundamentale — printr-o astfel de modificare a programului de alcătuire a comisiei administrative, care să mărească gravitatea elementelor în afară de corpul ofițanților prin lărgirea cercului de activitate al comisiei administrative și prin aceea, că prin plase (cercuri) să se așeze anumite organe de ale autonomiei, pe seama cărora — după părerea mea — vom lăsa un însemnat cerc de activitate, care apoi va introduce o adevărată putere de viață în autonomie. Ca să nu amintesc altele, aci e spre pildă chestia șoselelor, unde sistemului de drumuri vicinale trebuie să-i ia locul sistemul drumurilor cercuale; apoi administrația comunală și controlarea și supravegherea percepțiilor comunale, precum și supravegherea eficace a școlilor populare. (Aprobări vii.)

Administrația comunală.

Natural, — a continuat contele Tisza — că guvernul nu se va opri la administrația comitatensă, ci el se va ocupa în chipul cel mai serios cu rezolvarea problemei mult mai grea și mai complicată, referitoare la regularea administrației comunale. (Adevărat! Așa e!)

Chestii grele, de o însemnătate vitală însă se lovesc aici deodată. Designarea corectă a situației, ce trebuie s'o aibă ofițanțul pus în frun-

bolta cerului din dimineața asta de vară, colea lângă degetul ăi gros, culoare neagră, ca sprâncenele; colea, mai la dreapta, roșu ca buzele — ce fel de roșu? Să se gândească... Mai întâi începe să descrie cu penelul, ușurel de tot, marginele feții. Așa, ca o umbră, din care se poate prevesti ceva, dar din care nu ai încă puțința să deslușești nimic. Să dea Serafimului fața unei țărance? Anșoara n'ar fi potrivită, ea, care păzește oile și toarce cu atâta istețime? Ea, pe care o întâlnește ades tolanită la umbră, cu căpceanul ei cuminte proptit în gâvanul palmii? Dar fața pădurarului? E mică, e durdulie, e veselă. Se potrivesc ochi săgalnici în fața unui serafim? Nu... Atunci capul mamei? Mama a pățimit mult! Ochi ei sunt prea dureroși. Serafimul are să te înalte și n'are să te silească să te gândești la griji mari, cari îți store puterile.

— Haha! a găsit. Pe când se gândea așa, tehuu la cap, i-a venit în minte ceva. Să încerce. Repede, repede! Așa — fața — ovalul — ușurel și lămurit ca un firicel de borangic — îi place mult să se plimbe cu penelul pe lângă fața asta, o mângăie par'că chiar și cu penelul, căci cu ochii o gîgășește de mult — acum vine fruntea la rând! — în fruntea asta să se sălășluască gânduri bune, curate, părul să o impresoare în toată bogăția lui — îi încunună capul cu păr, negru, mult, ca tuciu de negru, să-l poți desface, să-ți scalzi fața în el, să te ascunzi în el, să te lași furat de mirosul lui îmbălsămat — ochii — să dea grai viu ochilor? — le arată numai locul

unde au să stea — să mai aștepte — așteptarea căutării ăsteia îi dă fiori de bucurie în inimă... Și începe să contureze nasul, un nas mic, cărn, drăgălaș, care te îndeamnă să te uiți la el, cum stă mândru în sus și nici că-i pasă. Sprâncenele — adună „meșterul Nicu” negrul cel mai negru și le arcuiește deasupra ochilor, cari vorbesc de pe acuma, o, vorbesc atât de lămurit de dornici, atât de cuminte în sfîntenia lor neștiutoare, încât meșterul, care i-a chemat la viață e gata de pe acuma să cadă în genunchi și să se închine serafimului...

Dă capul la o parte „meșterul Nicu”, își propțește mâna în șold, mândru ca un ziditor în miniatură al unei ființe omenești, își odihnește câțiva timp ochii prin verdele livezilor din apropiere și apoi s'apucă din nou de lucru, ca să gate fața visată de sufletul său întreg.

Din urechi se văd numai părțile de jos, o culoare roșiatică deschisă, plină de gingășie, care te îndeamnă să săruți.

— Și-acum — își ia întreagă puterea tinerescă, — aruncă penelul dibaci ici și colea, la stânga și la dreapta nasului, aduce de pe paletă esența de albastru și cercurile încep să vorbească, tot mai mult și mai mult, prind viață, se uită cucernic, spre, ceriuri, în sus, — un adevărat serafim. Căutătura ochilor e încărcată de durere, o durere, care arde în spuză, o durere, care se răspândește mai departe, pe perete, unde e zgrăvit cum se îngână cerul cu pământul

și de unde privesc capete de îngeri din țările cerului.

Ce spun ochii serafimului și ce rostește gura, la care a lucrat meșterul Nicu mai pe urmă? Ochi și gura vorbesc, ei pun lămurit întrebarea: „Vrei să pleci?” Întrebarea, care le-a rănit inima în seara trecută. Nicu lasă din mână paleta, se razimă de perete, privește țintă la capul plăsmuit de dânsul și sub o putere, care nu cunoaște împotrivire începe să-și descoasă sufletul.

...Să te las? Nu! E peste puțință. Dar uite — am să plec și am să mă întorc. Mult mai mare decât sunt acum. Am să mă învărt în lume. Simțesc în pieptul ăsta al meu, de-o schioapă, cât îl vezi tu de strâmt, ceva ce nu-mi dă pace. Noptile n'am somn și mă sbucium cum să port penelul tot mai bine și mai bine, ca să-mi liniștesc sufletul, care cere mereu, par'că ar fi o gură de lup, flămândă. Vezi tu, dragă Măriucă a popii, eu simțesc că nu sunt muritor de rând, că am de spus ceva pe pânză și pe zidurile de biserică, și de aia lucru fără de preget și adim ban lângă ban, ca să capăt aripi, să îmi pot vedea visul cu ochii... — Rizi, rizi! Tu nu rizi! — O, fă-mi plecarea mai ușoară. Vreau să văd holde întinse și limpezisuri de câmp, să îmi scald ochii în verdeața lor, — vreau să dau de româneute cu donițele în mână, cu fusul în brâu, cu miei blânzi pe lângă ele, — vreau să mă bucur cu ciobănașul isteț, pe dâmbul unui delușcan, să cânt din fluier cu el, — vreau să văd cără încercate de fân, cu boi cumiți, ca ochii unor învățați, cari

tea administrației comunale, suspendarea marilor ficțiuni, cari se manifestează azi în orânduirea cercului de activitate al notarului și al judeului, o astfel de organizare al oficiului de notar, care să-i asigure respectivului individ de specialitate, ce-l ocupă și care e în comună factorul executiv al administrației, un anumit cerc de activitate cu responsabilitatea necesară; apoi să reguleze drepturile autonomiei comunale și mai cu seamă să năzuiască într'acolo, ca să asaneze relele, cari stau în legătură directă cu starea dărăpănată din trecut a finanțelor comunei și cari devin din ce în ce mai de nesuferit.

Legea de presă.

Contele Tisza a pus în perspectivă și reforma legii de presă. De sigur că și reforma asta va fi concepută în scopuri armonice de aceeași natură. El a zis:

Aici trebuie să amintesc și despre reforma legii de presă, (vii aprobări, ovatii și aplauze), care fără a se atinge într'un mod mai esențial de libertatea presei totuși pe lângă menținerea curții de jurați să se afle anumite modalități, cari să facă imposibile eșirile neînfrânate, cari se întâmplă azi prin presă, precum și nesiguranțele din punct de vedere juridic, ce — durere — se pot constata azi în multe cazuri.

*
Mai amintim că vorbind de confesiuni le-a amintit pe toate făgăduindu-le marea cu sarea și că numai confesiunile românești au fost trecute sub tăcere.

Așa se pornește avalanșa...

In semnul absolutismului.

Lege despre lesa majestate.

Arad, 13 Iunie.

În ședința de azi a camerei ungare, ministrul de justiție, d. Eugen Balogh a făcut țării o surpriză depunând pe biroul parlamentar un proiect de lege asupra cazurilor de lesă majestate și asupra cazurilor de atacare a instituției regale.

Sensaționalul proiect de lege constituie un act de eclatant servilism și nu e decât o

incercare insinuantă a contelui Tisza în scop de a-și asigura grația dinastiei. Noul șef de guvern pare a-și pregăti teren pentru o durată mai lungă și dorește să risipească orice nedumeriri ale coroanei în ce privește „direcția filodinastică” a politicii sale. El dorește să obție deci o „mână și mai liberă” față de ori și cine și, lucru firesc că înainte de toate față de noi națiunile nemaghiare. Iși desăvârșește treptat o putere discreționară cu adevărat absolutistă — și, în adevăr, nu mai rămâne din parte-i decât un singur lucru de făcut, și anume: ghilotina.

Proiectul e menit de altfel să înlocuiască §-ul 140 al articolului de lege V. din 1878 și se compune din cinci paragrafi, conținând următoarele dispoziții mai remarcabile:

Cine aduce insulte regelui, ori critică în mod ofensător faptele regelui, va fi pedepsit pentru delict cu reclusiune (temniță) până la 2 ani, cu suspendarea drepturilor politice și cu pierderea oficiului.

Pentru același delict, când se comite prin presă, prin vorbe publice, ori prin afișare spre văzul public a vre-unei ilustrații, se croiește pedeapsă de reclusiune până la 3 ani și de 4000 coroane în bani, precum și pierderea drepturilor politice și a oficiului.

Oricine inițiază, conduce, ori ia parte în alt chip la o acțiune, propagandă, în scopul de a se casa instituțiunea regalității; tot așa și cine agită împotriva instituțiunii regalității, ori o atacă cu tendență politică, fie prin presă, ilustrații, fie prin vorbe publice — se pedepsește cu închisoare până la 5 ani și cu pedeapsă în bani până la 4000 coroane, precum și cu pierderea drepturilor politice și a oficiului.

Paragraful 4 al proiectului stabilește competența tabelor regești (curțile de apel) pentru toate cazurile când delictul se comite pe calea presei, prin răspândiri de ilustrații ori prin ocară publică la adresa regelui.

În motivarea proiectului se spune că în timpul din urmă s'au ivit în cursul agitațiilor

au cetit bucoavnă multă — vreau să mă desfățez în colorile, cari le joacă pădurea, când încep să cadă frunzele — vreau să văd vițelusi cu botșorul plâpând și țigani lăeți, cu dulăi mari, de stână, în urma căruțelor lor ca vai de ele — și toate, toate să le aștern pe pânză, să-mi tresalte sufletul de bucurie, când le-a recunoaște și-a zice: Așa e! e bine!

Meșterul Nicu sta ca la spovedanie, cu capul plecat, dar deodată și l-a dat îndărăt, cu cerbicie și privind hotărât spre capul de serafim, care întreba mereu: „Vrei să pleci?”, zise în gând: „O, simțesc eu prea bine că clocoteste ceva în pieptul asta și că aș fi trădător să adast la mijloc de cărare!” Apoi și-a îndulcit privirea, s'a uitat cu alți ochi la prietena lui și i-a zis, cât a putut el mai blând: „N'am să te uit. N'am să te uit!”... Și Măriuca popii par'că privea mai îmbunată de pe pârțile turlei celei mari din mijlocul bisericii mănăstirei Zamfira...

Nici nu băgase de seamă meșterul Nicu că tovarășul lui de muncă se apropiase tîptil de dânsul — atât fusese el cuprins de gânduri.

Meșterul sta la spatele tânărului și măsura cu ochi de mare cunoșcător cea din urmă față de Serafim a elevului.

— „D'apoi că asta-i doară Măriuca popii!” strigă el odată, ca din senin.

Meșterul Nicu tresări, își duse mâna la ochi, se uită împrejur; trecuse visul.

— „Samăna?”

— „Leită! Bravo Nicușor, vezi, așa-mi place! N'ai mai făcut un inger mai frumos decât ăsta de când ți-au crepat ochii!” Și maistorul râdea cu poftă, în timp ce mirosul gurei și căutătura

ochilor îl tradau că n'a dormit două nopți și două zile.

Dar și mai multă bucurie i-a adus judecata starețului, cu toți călugării, când a fost să se sfințească biserica. Toți i-au întins mâna, toți l-au mângâiat, toți i-au urât isbândă în viitorul apropiat și ea — ea, Măriuca popii, pe care a zugrăvit-o el atât de frumos în lăcașul sfânt, sta roșie la față, rușinoasă, între fetele tinere și-l sorbea cu ochii numai din când în când, când se credea nebăgată în seamă de celelalte fete.

În seara după sfințirea bisericii steteau de vorbă iarăș cei doi prieteni, tânărul și bătrânul, „meșterul Nicu” și Isaia. Bătrânul își netezea barba și spunea tânărului:

— „Văd că ești în stare să faci lucruri mari. Vîno — vîno cu mine. Mi-e dor și mie de lume, să văd ținuturi, să văd oameni. O să fim doi tovarăși de drum cum n'au fost alții pe pământ...”

— „Cum? Vii cu mine?!” chicoti tânărul ca un isvor, care țâșnește clocotind vesel pentru întâia dată din baierile pământului. „Vii cu mine?”

— „Da, am fost la sfântul Munte, am fost în Ierusalim, am umblat multe țări, dealungul și dealatul — acum mă increditez tineretelor tale. Tu poți mult — al tău e viitorul...”

...Și tânărul și bătrânul și-au căzut în brațe. Plângeau de bucurie.

...Mai plângea cineva, încet... Măriuca popii, care auzise din nemijlocită apropiere, vorbele, dar care era scutită de ochii lor din pricina nopții, care se lăsase...

1913. Brașov.

nilor politice glasuri cari nu cruță nici pe regele, cu toate că instituțiunea regalității „nu se poate schimba în Ungaria.”

Și totuși, — nobile conte! — în sufletul maselor ungurești e în floare kossuthismul. „E pur si mouve!” Dacă nu-și va da seamă dinastia că pentru tron nu există în țara asta un teren mai labil decât chiar populația prezintată în ultima analiză și de contele Tisza, — cu atât mai rău pentru ea. Esența naționalismului unguresc va rămâne totuși kossuthismul!

Noul președinte al camerei ungare.

— Situația politică. —

Budapesta, 13 Iunie n.

Azi camera a ținut ședință sub președinția vicepreședintelui C. Szász. Ședința a fost deschisă la orele 10 și jumătate a. m. După propunerile președintelui ia cuvântul

E. Balogh, ministrul de justiție: În anii din urmă, spune ministrul de justiție, aderenții radicalismului exagerat au făcut o întinsă propagandă în adunări de popor și prin presă în scopul înființării unui partid republican în Ungaria.

Strigăte: Rușine! Nebunie!

Cont. Șt. Tisza: Prostie!

E. Balogh, min. de justiție: La început n'am dat mare atențiune acestei mișcări pe care o consideram de o agitație a unor oameni neînsemnați și răsărită din motive nealtruiste și nu voiam să inițiez o dispoziție legislativă pentru ca să nu pară că această mișcare ar fi luat mari proporții. În timpul din urmă însă unii și-au permis cutezanța să atace și pe regele apostolic al Ungariei. Deci faptul acesta m'a făcut să iau o măsură decisivă. Ministrul e de credință că întreagă mișcarea aceasta pornește din interese meschine personale. Cu toate acestea — spune ministrul — aceste atacuri nu mai pot fi tolerate. Drept aceea ministrul depune pe biroul camerei un proiect de lege asupra cazurilor de lesă majestate și a atacurilor împotriva instituției regalității.

Membrii partidului muncii au primit cu aclamații discursul ministrului de justiție. (Textul proiectului de lege îl publicăm în altă parte a ziarului nostru. N. R.)

Ministrul de justiție a prezentat apoi un proiect de lege referitor la mutarea tribunalului regeșc din Kézdivásárhely la Seps-Szent-György.

Apoi comisia permanentă și-a prezentat rapoartele despre mandatele deputaților L. Daniel, G. Plathy, I. Ivanovici și G. Hrabovszky. După cetirea a treia a mai multor proiecte mărunte se procedea la alegerea președintelui camerei.

C. Szász publică rezultatul votării: camera a ales ca președinte pe Paul Beöthy. Postul vacant al unui vicepreședinte va fi împlinit mai târziu.

Noul președinte, P. Beöthy, mulțamește camerei pentru deosebita distincțiune ce i-a făcut. Declară că se va identifica cu orice încercare referitoare la restabilirea activității normale a parlamentului. Termină apoi cerând încrederea partidului.

Intâmpinarea noului guvern în camera magnaților.

Pe cât de liniștit a decurs ieri înainte de ameză ședința parlamentului pe atât de sgomotos a fost întâmpinat noul guvern în camera magnaților, care a ținut ieri după ameză la orele 5 ședință. După deschiderea ședinței questorul baronul Iosif Rudnyánszky a prezentat noul guvern camerei magnaților.

Noul prim-ministru a recitat apoi cele spuse înainte de ameză în camera deputaților. După ce a luat cuvântul contele Aurel Dessewffy, care își exprimă neîncrederea față de noul guvern deoarece prin forța ce a inaugurat guvernul anterior și contele Tisza în calitate de președinte al camerei deputaților, nu se poate governa. Preferă mai bine absolutismul pe față decât o astfel de stare.

Cont
o incred
pe conte
stru, du
dului m
nul ante
cele săv
că se i
mare, ca
ciar, cu
tea statu
na dacă
sidenția
xandru
Tisza. H
el oare
folosind
în calita
jurul pa
de jand
țara ace
poate gu
procedu
în parla
și să im
tului și
așteaptă
nu vede
orice pr
cu Lad.
Burgulu
sfătuitor
politice
riei și a

Baro
foarte v
spune că
lamentar
nanciare
ționare
Tradare
mai că
lilitarea
noul gu
Cont
punde l
getile m
respinge
nay. La
dator a
resc la
nii coal

Cont
califică
încă ba
compar
declară

Majo
noștință
ajurnea

Opo
în contr
mai cu
au hotă
timpul
gur par
realiza
întruni
sătui a
sească
s'ar de
tr'un p
zează p
nare și
tul univ

Oda
plănuit
ra pent

V
în

Contele Ioan Hadik declarând că n'are nici o încredere în guvern îl atacă foarte vehement pe contele Tisza. El întreabă pe noul prim-ministru, după ce acesta a declarat în clubul partidului muncii, că e întru toate solidar cu guvernul anterior și i-a responsabilitate pentru toate cele săvârșite de antecesorul lui, Lad. Lukács, că se identifică el oare cu sistemul de guvernare, care a stors milioane dela institutul financiar, cu prilejul încheierii contractelor din partea statului cu acest institut și-l roagă să-i spună dacă s'au întâmplat lucruri de aceste și sub președinția lui Coloman Tisza, Julius Szapáry, Alexandru Wekerle, Coloman Széll și contele Ștefan Tisza. El mai întreabă pe contele Tisza că aprobă el oare procedura fostului prim-ministru, care folosindu-se de puterea ce o avea la dispoziție în calitate de ministru de interne a mobilizat în jurul parlamentului sute de mii de soldați și mii de jandarmi, ca să facă lumea să creadă că în țara aceasta numai cu astfel de mijloace se mai poate governa. Aprobă oare noul prim-ministru procedura ca miliția și jandarmeria să fie trimisă în parlament ca să suprimă libertatea cuvântului și să împiedece pe deputați în exercitarea dreptului și împlinirea datoriei lor. Declară că nu așteaptă pace din partea contelui Tisza, care nu vede contrari, ci numai dușmani pe cari cu orice preț voiește să-i înfrângă. Contele Tisza cu Lad. Lukács să nu stea tot pază la poarta Burgului, ci să lase intrarea liberă și pentru alți sfătuitori cari să spună M. Sale că continuarea politicii actuale duce numai la nimicirea Ungariei și a Monarhiei.

Baronul Desideriu Pronay atacă asemenea foarte vehement pe contele Tisza despre care spune că a inaugurat absolutismul partidului parlamentar înghițit de ajutorul aristocrației financiare. Sistemul de guvernare al politicii reacționare a lui Tisza se sprijinește pe corupție. Tradarea lui Redl și procesul lui Lukács nu numai că coincid, ci ambele cazuri sunt numai validitate corupției. Nu are nici o încredere în noul guvern.

Contele Tisza ia cuvântul pentru a le răspunde la antevorbitori, cari și-au îndreptat săgețile mai cu seamă împotriva persoanei lui. El respinge atacurile și bănuiele baronului Pronay. La întrebările contelui Hadik nu se ține dator a răspunde deoarece aceste nu se referesc la programul noului guvern. Atacă guvernul coaliției, despre care zice că a fost necinstit.

Contele Hadik protestează împotriva acestei calificări a guvernului coaliționist. Mai vorbește încă baronul Pronay în chestie personală și comparându-l pe contele Tisza cu iacobinii îl declară de nebun.

Majoritatea camerei magnaților ia apoi la cunoștință declarațiile noului prim-ministru și se ajurnează până în 17 Iunie.

Atitudinea îndărățită a opoziției.

Arad, 13 Iunie.

Opoziția luptă amarnic cu toate mijloacele în contra guvernului tizza-ist. Ca să poată lupta mai cu succes, deosebitele partide din opoziție au hotărât — după cum am anunțat și noi la timpul său — ca să se unească toate într'un singur partid. Aceasta hotărâre — se zice, că s'ar realiza chiar mâine, când toate partidele se vor întruni într'o conferință comună pentru a se sătui asupra mijloacelor, de cari au să se folosească în lupta contra guvernului; tot atunci s'ar declara și fuziunea tuturor partidelor într'un partid unitar cu un program, care se bazează pe principiul unui sistem cinstit de guvernare și care ar cuprinde în cadrele sale și votul universal (!?)

Odată cu unirea tuturor partidelor a mai plănuit opoziția o agitație febrilă în întreaga țară pentru răsturnarea noului guvern.

Dealtecum partidele opoziționiste au ținut o conferință în localitățile partidului popular sub președinția lui Molnár János, unde contele Apponyi a combătut vorbirea de program a lui Tisza.

Confiscarea a trei ziare.

Guvernul lui Tisza a ținut să-și facă inaugurarea printr'un atentat formal la libertatea de presă. Astfel după ce a ordonat oprirea vânzării pe stradă a ziarului de bulevard „Az Est”, acum a mai făcut o bravură confiscând consecutiv trei ziare: „Pesti Hirlap”, „Független Magyarország” și „Népszava”, sub pretextul de lesă-majestate, comisă — se zice — prin publicarea a trei articole de fond și anume: „Pesti Hirlap” pentru publicarea articolului „Regele îmbătrinit”. „Független Magyarország” pentru „Incepe tirania”, iar „Népszava” pentru publicarea articolului — de altfel foarte semnificativ: „Vin Tătarii!”

Nouă însă mai curînd ne vine a crede, că altele au fost cauzele confiscării... Numitele ziare începușeră să scormonească tot mai adânc în jurul procesului Lukács-Dézy și să vorbească pe socoteala actualului prim-ministru mai mult decât ar fi dorit acesta. — O a doua cauză pare a fi înțelepciunea atât de clar exprimată în vechiul proverb român „Paza bună, trece primejdia rea”... Cine știe poate în timpul șefiei dsale de guvern s'ar mai putea întâmpla ceva și — știi — e consult să le dea ziarelor o lecție mică de pe acuma.

Referitor la această chestie mai mulți ziaristi au interviuet pe ministrul de justiție Balogh Jenő, care se afla pe culoarele camerei:

— Nu știu nimic despre această confiscare, — răspunde ministrul — nu mi s'a adus la cunoștință deși până acum am stat tot în oficiu.

Apoi continuă îndată pe un ton pasionat:

— „Loviți în mine, ori loviți în guvern, nu-mi pare rău; faceți cum voiți, dar să ofențați pe Maj. Sa, asta nu o permit odată cu capul. Dacă n'am avea nici o legătură cu Austria, totuși văzând evenimentele, cari se petrec în Balcani, lupta pe viață și pe moarte a neamurilor de acolo precum și înaintarea slavilor de sud, ar trebui să căutăm noi contactul și legăturile cu Austria. De aceea nu îngădui, ca cineva să olteneze aceste legături ale noastre cu ea și nici persoana regelui. Căci doar e o nebanie, ca într'astfel de împrejurări, când părăsiți de toți și incunjuțați de un pericol, care se învârtă tot crescând mereu în jurul nostru, să te scoli împotriva legăturilor noastre cu Austria și să ataci persoana Regelui; aceasta ar fi cea mai mare lipsă de precauție și noi asta n'o putem suferi”.

...Iar noi adăugăm: Sic nun cautor fremitur vox merulae...

Candidați republicani.

Ideea republicană pare a prinde rădăcini tot mai întinse în păturile maghiarimei. Guvernul a luat măsuri pentru suprimarea agitației antidinastice și antimonarhice, dar aderenții ideii republicane după cum se vede nu se înfrică de aceste dispoziții, ci urmează a-și înființa aproape în toate orașele Ungariei cluburi de propagandă. Cum se anunță mai recent, republicanii își vor pune și ei candidații lor la iminentele alegeri: în Gyoma pe avocatul Makai Márton, în Dicsőszendrő pe marele proprietar László János, iar în Arad pe Dr. Nagy György, întemeietorul partidului republican.

Mari stăruințe pentru înlăturarea războiului.

— Aliații au primit arbitrajul țarului? —

Arad 13 Iunie.

În Europa se privește conflictul balcanic cu mare grijă. Peste tot sunt temeri că un război între Bulgaria și Serbia ar provoca complicații mari și ar putea să târască în luptă chiar și unele din marile puteri. De aceea se încearcă de unele cabinete să se obțină o înțelegere între cele două întreprinse alianțe pentru a se impune statelor balcanice să desarmeze. Până azi nu s'a putut obține o asemenea înțelegere între marile puteri și a născut chiar bănuiala că unele dintre acestea ar dori războiul din Balcani convinse că se vor ajunge scopurile fără ca să provoace un război general.

Este cert că marile puteri se tem de un război între ele și că vor face tot posibilul să-l evite chiar dacă în Balcani se va aprinde din nou focul.

Noaptea târziu primim știrea că Serbia și Bulgaria au primit arbitrajul țarului pentru aplanarea pe cale pacifică a diferendului între aceste două state. E întrebare însă dacă această intervenție a țarului rusesc nu a venit oare prea târziu dat fiind faptul că interesele în joc între statele balcanice sunt dintre cele mai însemnate și aproape imposibil să se facă o soluție pe cale de concesiuni reciproce.

Criza ministerială bulgară continuă. Danef n'a reușit până acuma să formeze un guvern de concentrare. Malinoff, șeful partidului democrat și Ghendieff, șeful stambuloviștilor au consimțit la alcătuirea unui astfel de cabinet, pe când șefii partidelor liberale au refuzat propunerile lui Danef.

Presa din România e unanimă în a afirma că politica Austro-Ungariei față de România a desiluzionat și chiar indignat pe toți oamenii politici din România, dintre cari unii — spun ziarele bucureștene — n'au ezitat de a-și arăta nemulțumirea până și față de M. Sa regele Carol, vechiul amic al monarhului austro-ungar și marele partizan al politicii austro-file a României.

Ziarul „Adevărul”, d. e., publică următoarele amănute senzaționale despre politica balcanică a monarhiei austro-ungare în paguba României și Serbiei:

„Azi se știe la București în mod pozitiv — spune „Adevărul” — că încă din Noemvrie anul trecut, de când cu vizita drului Danef la Buda-pesta și primirea lui în audiență de către împăratul Francisc Iosif, se hotărîse în principiu cedarea Silistrei României. Toate văcărelele, ca și tonul agresiv al presei bulgărești de atunci încoace la adresa României au fost numai prefaceri menite ca să liniștească opinia publică bulgară și să faciliteze alte scopuri ale guvernului din Sofia. Tot cu ocazia acestei audiențe a lui Danef la împăratul Austro-Ungariei s'a hotărît ca Serbiei să nu i se dea acces la marea Adriatică. Atitudinea neutră a Bulgariei în această vitală chestie pentru Serbia a fost răsplătită de Austro-Ungaria prin trimiterea a 60.000 de puști la Sofia, chiar în decursul războiului.

Se mai știe la București azi că odată cu izbucnirea certeii dintre aliați pentru împărțirea prăzei de război, o nouă înțelegere s'a stabilit între Austro-Ungaria și Bulgaria pe spinarea Serbiei și a României.

Wällischhof

în Mar-a-Enzersdorf lângă Viena.

Sanatoriu și stabiliment de hydrotherapie. Dietetica sistem Dr. Lahmann. Tratament individualizat. Prospecte prin direcțiune și medicul șef. **Dr. Marius Sturza.**

Austro-Ungaria, având tot interesul ca să întărească Bulgaria, s'a angajat să sprijinească guvernul din Sofia în tendințele sale de expansiune teritorială. Astfel, de unde Sârbii țin cu drept cuvânt să aibă o graniță comună cu Grecia, păstrând pentru ei Monastirul și regiunea înconjurătoare, pentru ca chipul acesta să aibă acces mai ușor la marea Egeică prin portul Salonicului, Bulgarii, împinși de austriaci, nu vor în ruptul capului să recunoască aliaților sârbi dreptul la această regiune ocupată cu armele. *Ei amenință cu războiul compătând pe faptul că România, stătuată fiind iar de contele Berchtold, va sta și de astădată neutră.*

„Se pare însă că de astă dată — continuă numitul ziar — sunt greșite socotelile diplomaților de pe Ballplatzul Vienei, căci în inima regatului român se știe azi că Austro-Ungaria dând concursul ei Bulgariei urmărește scopul unei Bulgarii mari, care să fie o vecinică amenințare la adresa României când ea și-ar îndrepta privirile spre Transilvania.... Tot astfel se știe la Belgrad, capitala Serbiei, că Austro-Ungaria sprijinește Bulgaria în scopul de a înăbuși pe Serbia, adică de a face ca de toate părțile să fie înconjurată numai de dușmani, și anume de Austrieci, Albanezi și Bulgari”.

„Toate aceste planuri ale Austro-Ungariei și Bulgariei fiind astăzi complet demascate, — continuă numitul ziar —, suntem pozitiv informați că oamenii noștri politici au dat Maj. Sale regelui Carol să înțeleagă — și verbal și în scris — că politica de până acum a României față de monarhia vecină nu mai corespunde cu interesele și aspirațiile României și că drept consecință, politica viitoare a statului român trebuie să se inspire nu dela falsitatea diplomaților austro-ungari, ci dela interesele superioare ale neamului nostru.

Aceasta este azi starea de spirit atât în partidul liberal cât și în partidele dela putere.

Rezultatul acestei schimbări în mentalitatea oamenilor noștri politici inspiră nu puțin îngrijorare M. Sale regelui Carol.

Un rezultat al acestui reviriment politic este că, după informațiile noastre, oamenii politici marcanți dela noi au dat asigurări formale la Belgrad că România nu va tolera cu nici un pret realizarea unei Bulgarii mari, așa precum o dorește Austro-Ungaria, în dauna României și a Serbiei, pe cari duplicitatea austriacă le apropie din zi în zi mai mult una de alta, desigur spre binele amândurora și spre triumful idealurilor lor naționale”.

Atitudinea României.

București. — „Acțiunea” scrie: „In unele ziare se încearcă a se face un curent pentru ca România în cazul unui război în Balcani să păstreze neutralitatea. Nu știm cui se datorează aceste tendințe și nu știm ce se urmărește cu ele. Putem însă afirma că guvernul român e hotărât să mobilizeze imediat și să apere interesele țării cu forța armelor. Este în această privință în guvern o hotărâre care nu poate fi de nimic sdruncinată. De aceea gresesc aceia cari iau dorintele poate ale unor anumite cercuri diplomatice drept indicațiuni asupra atitudinii României”.

București. — Ministrul României la Viena, s'a prezentat contelui Berchtold și i-a remis nota guvernului român, în care se declară că în cazul unui nou război balcanic, România nu mai poate sta indiferentă.

București. — Ziarul „Adevărul” primește din Petersburg o telegramă specială prin care i se comunică o senzațională declarație făcută de un ambasador al unei mari puteri europene asupra atitudinii României. La un prânz diplomatic acel ambasador a spus următoarele:

— Nu știu pe ce se bizue cei dela Sofia în atitudinea lor războinică față de aliați. Cred că marile puteri nu se vor amesteca. Mai cred că România va rămâne și acum impasibilă. Acțiunea înșală Bulgarii. România nu va lăsa ca Ser-

bia să fie strivită. Asta reiese din nota guvernului român și mai știu ceva și anume: la primul foc de pușcă din partea Bulgarilor contra Sârbilor, România va mobiliza întreaga armată.

„Adevărul” susține că fiindu-i bine cunoscută sursa acestei știri, de unde a mai avut cele mai importante și absolut exacte informațiuni asupra evenimentelor externe, firește declarația ce i se transmite dela Petersburg are o importanță capitală.

Numirea comisiunilor pentru înfăptuirea cedării Silistrei.

Sofia. — Guvernul bulgar a comunicat legațiunii României lista membrilor bulgari ai celor trei comisiuni mixte prevăzute pentru executarea protocolului din Petersburg. Lista cuprinde următoarele nume:

1. Comisia de delimitarea împrejurimilor orașului Silistrei: generalul Paprikoff, deputații Varoff, Mutaphoff și maiorul Kissioff, atașatul militar la București;

2. Comisia pentru stabilirea zonei fortificațiilor: generalul Paprikoff, deputatul Vazoff, locot.-colonel Stanceff, maiorul Radeff, deputatul Gheorghieff și maiorul Kisioff;

3. Comisia evaluărilor: fostul ministru Sarafoff, deputații Bratsoff și Kodjabanoff.

Comisiunile se vor putea aduna la Silistra în cursul săptămânii viitoare.

Agitația Armenilor.

Cairo. — Colonia armenescă de aci a ținut o întrunire cerând reforme pentru poporul armenesc din Turcia. Oratorii au recomandat mijloacele revoluționare. Întrunirea a telegrafiat rezoluțiunea luată ministerelor marilor puteri și ambasadorilor din Constantinopol. Rezoluțiunea cere un remediu pentru armenii ce traiesc în Turcia, sub garanția Europei.

Constantinopol. — Știri din Petersburg confirmă că Rusia va interveni în chestiunea armenescă. Se anunță în același timp că se va constitui un comitet rus care să se ocupe de aceeași chestiune.

Patriarhul armean va trimite zilele acestea la Petersburg un trimis special care va face guvernului rus propuneri precise.

CRONICA ȘCOLARĂ

Examenul la școlile medii gr. or. române din Brașov se vor ține cu finea anului școlar 1912/13 după următorul program:

A) Examenul oral de maturitate la gimnaziu se va ține în zilele de 4/17-8/21 Iunie în sala festivă a școlii. B) Examenul privat (particular) se vor ține în zilele de 10/23 până la 15/28 Iunie, — având școlarii privați să se prezinte în cancelaria direcțiunii gimnaziale Luni în 10/23 Iunie la 8 ore dimineața. C) Examenul public de gimnastică se va ține în curtea de gimnastică (intrarea din strada băilor de aburi) Duminică în 9/22 Iunie la 5 ore p. m., în caz de timp nefavorabil, în ziua următoare. D) Examenul public de încheiere se vor ține Joi și Vineri în 27 și 28 Iunie v. (10 și 11 Iulie n.) după următorul program: I. La gimnaziu, Joi în 27 Iunie v. ora 7¹/₂—8 clasa VII, obiectul Elina profesorul V. Negruț. 8—8¹/₂ cl. VII Fizica, prof. T. L. Blaga. 8¹/₂—9 cl. VI Latina prof. I. Petrovici. 9—9¹/₂ cl. VI Română, prof. Ax. Banciu. 9¹/₂—10 cl. V Maghiara, prof. Dr. I. Bunea. 10—10¹/₂ cl.

V Istoria natur., prof. D. Lupan. 10¹/₂—11 cl. IV Germana, prof. Dr. Al. Bogdan. 11—11¹/₂ cl. IV Matematica, prof. T. L. Blaga. 11¹/₂—12 Declamațiune, coruri vocale. 2¹/₂—3 cl. III Latina prof. V. Neguț. 3—3¹/₂ cl. III Istoria, prof. Dr. Iosif Blaga. 3¹/₂—4 cl. II Maghiara, prof. Ax. Banciu. 4—4¹/₂ cl. II Geografia, prof. D. Lupan. 4¹/₂—5 cl. I Religia, prof. Dr. Nic. Stînghe. 5—5¹/₂ cl. I Istoria naturală prof. D. Lupan. II. La școala reală. Vineri în 28 Iunie v. 7¹/₂—8 cl. IV reală Religia, prof. Dr. St. Stînghe. 8—8¹/₂ cl. IV Română, prof. Dr. C. Lacea. 8¹/₂—9 cl. III Istoria prof. G. Vătășan. 9—9¹/₂ cl. Fizica, prof. V. Micula. 9¹/₂—10 cl. II Maghiara, prof. N. Bogdan. 10—10¹/₂ cl. II Geometria, prof. P. Percea. 10¹/₂—11 cl. I Geografia, S. Oprean. 11—11¹/₂ cl. I Aritmetica, V. Micula. E) Încheierea solemă a anului școlar se va face Sâmbătă în 29 Iunie v. (Ziua sfinților apostoli Petru și Pavel) în sala festivă la orele 11 după ce școlile vor fi asistat în corpore la serviciul divin în biserică sf. Nicolae din Scheiu. După încheierea festivă a anului școlar se vor distribui între școlari (prin dnii profesori de clasă în localele de clasă) testimoniile și anuarul școlii. Participarea la examen și la încheierea anului este obligatorie pentru toți școlarii. Absenții nu vor primi testimoniu și anuar și vor fi deosebit pedepsiți.

Brassó (Brașov), în 25 Mai v. 1913.

Diracțiunea școlilor medii gr.-or. române.

Examenul la școlile comerciale superioare gr. or. române din Brașov se vor ține cu finea anului școlar 1912/13 după următorul program:

Examenul de maturitate se va ține în zilele de Joi în 13, Vineri în 14 și Sâmbătă în 15 Iunie v. a. c. în localul școlii. La acest examen, deschis pentru publicul mare, nu pot lua parte școlarii. Examenul de clasă se vor ține în sala a doua în zilele următoare dela 7—12 ore a. m. Mercuri, în 19 Iunie v. cl. I comercială. 1. Religia, prof. Dr. St. Stînghe. 2. Română, prof. I. Pricu. 3. Principii comerciale, prof. I. Socaciu. 4. Maghiara, prof. Dr. I. Baciu. 5. Matematica, prof. V. Micula. 6. Germană, prof. Dr. I. Baciu. Joi, în 20 Iunie v. cl. II comercială. 1. Religia, prof. Dr. St. Stînghe. 2. Română, prof. A. Bârseanu. 3. Cunoștințe de drept, prof. I. Socaciu. 4. Aritmetica comercială, prof. I. C. Panțu. 5. Franceza, prof. I. Pricu. 6. Chimia și Merceologia, prof. A. Vlaicu. 7. Istoria, prof. A. Bârseanu. Vineri, în 21 Iunie v. cl. I comercială. 1. Fizica, prof. V. Micula. 2. Franceza, prof. I. Pricu. 3. Geografia, prof. A. Bârseanu. 4. Istoria, prof. A. Bârseanu. 5. Aritmetica comercială, prof. I. C. Panțu. Sâmbătă în 22 Iunie v. cl. II comercială. 1. Maghiara, prof. Dr. I. Baciu. 2. Matematica, prof. V. Micula. 3. Geografia, prof. A. Bârseanu. 4. Contabilitatea, prof. I. Pricu. 5. Economia națională, prof. I. Socaciu. 6. Germană, prof. Dr. I. Baciu. Luni, în 17 Iunie v. a. c. la 7 ore dimineața va fi examenul verbal cu privatistii clasei I și II comerciale, Sâmbătă, în 29 Iunie v., după serviciul divin, la care vor participa toți elevii și profesorii, se va încheia în mod solemn anul școlar 1912—1913 în edificiul școlii. La încheierea anului școlar în 29 Iunie v. fiecare elev va primi certificat școlar, și un exemplar din anuarul școlii. Elevii absenți, precum și restanțierii de didactru etc., nu vor primi nici certificatul, nici anuarul școlii. La examenul acesta, precum și la festivitatea de încheiere a anului școlar, sunt invitați cu toată stima părinții, amicii și binevoitorii acestei școlii.

Brassó (Brașov), în 31 Mai 1913.

Diracțiunea.

Gárdi Imre

fotografal curții și al camerei

Cluj—Kolozsvár, str. Wesselényi Miklós nr. 3.

Telefon: 545.

Ga 888—30

Distins din partea M.

Sale ces. reg. ap. cu un

ac de cravată bătut cu

brilante.

On parle français.

Tablouri de copii, combinațiuni de gru-

pur, specialități excelente.

Măriri de fotografii, picturi cu oleu și

aquarele după orice tablou vechiu.

INFORMAȚIUNI

Arad, 13 Iunie n. 1913.

Mersul vremii.

Buletinul meteorologic anunță deocamdată o neînsemnată schimbare în temperatură, pe alocurea ploii.

Prognostic telegrafic: pe alocurea ploii.
Temperatura la amiazi a fost de 16.4° C.

Apponyi prin Ardeal. Inchizitorul cel mai aprig al școalelor românești, Apponyi, de cârăva vreme petrece în excursii prin orașelele Ardealului. Cercetează instituțiile publice ungurești, îndeosebi instituțiile de învățământ cari își datoresc existența în bună parte și lui. Și cum timpul acesta congruiază cu încheierea anului de învățământ, contele Apponyi nu uită să țină discursuri de preamărire a „progresului și culturii naționale”, de laudă pentru puterile didactice și de înflăcărare pentru elevii ce se despărtesc de școală. Nu de mult Apponyi a cercetat orașelul românesc Turda, cu atâtea tradiții sfinte naționale în trecutul nostru, unde însă acum a pătruns de-abinelea polomida străină. Dumineca trecută a petrecut în orașul Alba-Iulia luând parte la serbările institutului teologic al diecezei ardelenne și ale gimnaziului superior rom. cat. ardelen; Apponyi — spun zia-rele ungurești — „a ținut un discurs festiv în care a schițat activitatea de 16 secole a creștinismului ce a adus fericire omenirii.”

Astfel cel mai șovinist dintre foștii miniștri de instrucție continuă să lucreze pentru întărirea culturală a clasei feudale ardelenne ce o dă societatea ungurească. Spiritul democratic al vremii însă va face într-o bună zi ca să ceară cultură națională acei cari constituiesc majoritatea populației Ardealului nostru — atât de păraginit și sărăcit culturalicește. Pentru introducerea acestui spirit democratic lucrăm și noi. Se va vedea atunci care dintre cele două culturi au dreptul la viață.

Soartea unui rezervist. În Sarajevo din Bosnia un rezervist cel la anume răstimpuri punea la poștă câte un pachet. Dela o vreme asupra rezervistului cădeau bănuiele de spionaj — și astfel la poștă i-au secestrat un pachet ce voia să-l trimită acum câteva zile. Rezervistul a fost deținut și în fața lui a fost desfăcut pachetul. Spre marea mirare a secestratorilor în pachet găsiră pâne și câteva rămășițe de mâncare pe cari rezervistul le trimitea familiei sale ce zăcea în mizerie neagră acasă în Boemia. Inșuș rezervistul a declarat că rămășițele acelea de mâncări trebuia să le trimită pentruca să nu-moară familia de foame.

250 mii de copii scăpați dela moarte. Din Londra sosește vestea că în internatul de copii „Leatherhead” erau să cadă jertfă focului 250 mii de copii, dacă bărbăția unui băiat nu intervenia la timp. Băiatul s'a deșteptat la orele 2 și jum. din noapte în urma vâjeitului focului ce năpădise coperișul internatului și străbătuse în odaia vecină a dormitorului. Tipând în gura mare că-i primejdie a trezit din somn întreg personalul internatului și pe toți copiii din dormitor, dându-se astfel posibilitatea ca în timp de zece

minute internatul să fie părăsit, în care timp flăcările incendiară toate odăile și apartamentele. Panica între copii e de nedescris, mulți dintre ei s'au ales cu rane când în groaza cea mare au sărit prin fereștri în stradă.

Rezultatul examenului de maturitate dela gimnaziul din Blaj. Cetim în „Unirea”: În 11 Iunie la orele 10 a. m. s'a publicat examenul de maturitate la gimnaziul nostru din Blaj; care se poate zice mulțumitor. La examen s'au anunțat 74 elevi, dintre cari 7 au căzut dintr'un studiu la examenul de clasă, iar unul nu s'a prezentat. Astfel la examenul scripturistic au fost admiși 66, dintre cari 3 n'au corespuns și au fost respinși, iar 63 admiși la verbal. Examenul oral s'a început la 2 Mai și a durat până la 11. A fost prezidat de d. Szentimrei István, directorul de stat din Sibiu, și comisar ministerial. Comisar conzistorial a fost Rdissimul domn Iosif Hossu, canonic metropolitan. Din 62 câți s'au prezentat la examenul oral, au trecut 49, iar 13 au fost relegați la examenul repetitor din câte un studiu, peste trei luni. Au trecut examenul cu eminență: 12 și anume: Vichentie Ardelean, Inocențiu Băbuț, Vasile Bârluț, Radu Fodor, Zeno Miculescu, Dumitru Neda, Augustin Popa, Nicolae Popa, Gavrilă Precup, Laurian Puia, Romul Stefu și Flaviu Sterca Șulut. Cu bine: Iuliu Anghel, Gavrilă Filimon, George Șerban și Teodor Șarmășan. Maturi: Octavian Aldea, Savu Avram, Benjamin Bersan, Valer Bilț, Paul și Petru Boilă, Victor Cernea, Victor Ceapă, Alexa Colcer, George Forna, Mărian Hăca, Ioan Ilieș, Victor Ionaș, Mihail Macavei, Ștefan Manciușea, Ioan Mateiu, Aurel Moldovan, Emil Moldovan, Pavel Moldovan, Ludovic Muntean, Ilie Neamtu, Ilariu Nemeș, Abel Opreșă, Gavrilă Pop, Victor Popa, Alexandru Popa, Victor Pop David, Gavrilă Puchiu, George Șomlea, Vasile Tătar, Dumitru Tocean, Alexandru Topan și Simion Turcu.

O expediție științifică a lui Roosevelt. După îndepărtarea din scaunul de președinte al Statelor-Unite Roosevelt a întreprins o excursie de vânătoare prin Africa. Societatea americană de descoperiri istorice și etnografice a ales de președinte al său pe Roosevelt nu de mult; în această calitate Roosevelt a plănuit o expediție științifică prin pădurile americane îndeosebi prin cele din Arizona. Scopul expediției e să se recunoască terenurile Arizonai de unde ar fi dispărut o seminție de Indieni.

Rostand director al teatrului „Sarah Bernhard”. Ilustra dramaturgă și actriță franceză Sarah Bernhard s'a reîntors din turneul teatral american, la Paris. În timp de 26 de săptămâni Sarah Bernhard a câștigat în bani de aur 400 mii dolari, nevoind să primească dela americani bani de hârtie, ori de alt metal decât aurul. Se svonește că Sarah Bernhard, dela toamnă, va lua ca tovarăș în conducerea teatrului „Sarah Bernhard” pe marele dramaturg Edmond Rostand. El e și aplicat să ia în mână conducerea teatrului. Dacă se vor încheia învoielile Sarah Bernhard — după cum singură s'a exprimat — va da alt nume teatrului ce azi îi poartă numele său.

Scăderea populației în Germania. Reviste umoristice germane de căteori scriau despre populația din Franța și Germania, reprezentau aceste două țări prin două femei: una slabă, delicată, bolnăvicioasă, iar alta grasă și puternică. Adeca populația franceză e în plină scădere, pe când cea germană în plină creștere. — Statistica de naștere a Germaniei a constatat însă niște adevăruri triste: că neconținut scade numărul nașterilor. Până ce în 1820 Germania la mii de locuitori avea anual 44 de cazuri de naștere, în 1912 abia are 29 de cazuri, ba ce e mai mult în unele orașe de seamă se reduce numărul nașterilor chiar la 17. Directorul oficiului statistic atribuie aceste stări triste cauzelor sociale și economice din imperiu. Un membru al oficiului statistic

a spus în plină audiență că scăderea numărului nașterilor se datorește și excepționalelor obiceiuri ce s'au incubat în Germania. Anume sute și sute de femei germane călătoresc la Paris pentru a-și naște copiii secret. Acești copii sunt luați de către Assistance Publique, care-i crește — francezi! Referentul apelează ca Germania să ia toate măsurile contra obiceiurilor acestora. Triste stări ale populației germane descoperite de către oficiul statistic a stârnit vii comentarii în societatea și presa germană.

Femeile în serviciul militar. Se încodesc neîncetat o mulțime de modalități cari să justifice mai de grabă acordarea drepturilor pentru femei îndeosebi dreptul de armată. Căzuse rușinos pretențiunea femeilor din apus de a lua parte în rindurile de luptă alături cu bărbații. Acum însă femeile voiesc să se angajeze în birourile militare, luând locul a mii de ofițeri cari și-ar putea întrebuița mai just iscusința în rindurile de luptă unde femeile nu pot merge. Ideia aceasta a trezit un îndepărtat ecou în Franța și Anglia. Numeroase femei și-au oferit serviciul pentru birourile militare. Dna Dieu-lafoy a cerut ministerului de război al Franței ca să introducă un curs special pentru deprinderi de birou pe seama femeilor. În timp de război 4000 de ofițeri, cari ar fi trebuit să se ocupe în birouri, ar înmulți rindurile luptătorilor.

O afacere de înaltă tradare în Italia. Din Milano vine știrea că la Modena a fost arestat locotenentul Cassioice, fiind bănuț de spionaj. Cheltuielile exagerate și continuelle călătorii la Paris au atras atenția autorităților. Confiscându-i-se un pachet trimis la Paris, s'a găsit în el mai multe știri militare, o cerere de bani și, după cât se spune, planurile de mobilizare ale Italiei. Trădătorul era prieten cu ofițerii din statul major italian și a luat parte la războiul din Balcani în calitate de corespondent al unui ziar.

Un nou ziar românesc în Budapesta. Primiți azi primul număr al unei noi foii săptămânale „Gazeta română” ce apare la Budapesta. „Gazeta română” își zice „foaie socială și economică.”

Tisza l'a provocat pe contele Hadik. O știre telefonică din Budapesta anunță că primul-ministru Tisza l'a provocat azi pe contele Hadik, prin mandatarii săi: baronul Sigismund Uchritz și ducele Odeschalski. Asupra motivului acestei provocări sunt două versiuni. După o versiune contele Tisza s'ar simți ofensat pentru întrebările ce i-a adresat contele Hadik în ședința de ieri a camerei magnatilor, iar după a doua versiune contele Hadik l'ar fi apostrofiat pe contele Tisza ieri seara în „Nemzeti Kaszinó” într'un ton cam puțin măgulitor.

La Librăria Tribuna se află de vânzare:
Erdélyi (Aradi) Victor: Catarina Doamna noastră.

Ne-au sosit cele mai moderne hârtii de scris în mappe și cutii cu prețuri moderate.
Librăria Tribuna, Arad Str.
Deák Ferencz Nr. 20.

ECONOMIE.

Bursa de cereale.

(După 50 kgr.)

Grâu pe Octomvrie	cor. 11.29
Grâu pe Aprilie 1914	cor. 11.79
Secară pe Octomvrie	cor. 9.06
Porumb pe Iulie	cor. 8.—
Porumb pe Maiu 1914	cor. 7.64
Ovăș pe Octomvrie	cor. 8.50

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Rétay și Benedek

Intreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvone, altare și statui, — aurire și decorație de biserici.
Budapest, IV., Váczi-utca 95. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare amvone presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

**PRIMA SOCIETATE DE CREDIT FUNCAR
ROMÂN DIN BUCUREȘTI.**

ANUNȚ.

(cu începerea dela 4/17 Iunie a. e., orele de cancela ia ale acestei societăți vor fi dela 8 a. m. 1 p. m. și cassa va fi deschisă dela orele 9 a. m. — 12.

DIRECTIUNEA.

**Ochiuri de găină, bățături, întărituri,
nijeluri, dispar în
timp de 48 ore dacă folosești „CANNABIN”.**

1 sticlă . . . . . 1.40 cor.
3 sticle, porto plătit 3.—

Se capătă la farmacia:

Dr. FLESCH E., Győr, XIII.

La 997

Caut

un candidat de avocat

cu praxă bună, cu aplicare momentană.

Cohalm (Kóhalom).

Dr. George Drimba
advocat.

(Di 1170)

1 CUTIE

cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și
plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROANE

De vânzare la librăria și papetăria

PICHLER SANDOR

ARAD, piața Szabadság, L.

Beutură excelentă
și cu gust bun,
care produce sânge.
— Recomandată de
medici contra boala
lei de anemie,
lipsă de sânge,
nervositate,
reconvalescență.

Influențează producerea sângelui, întărind
muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva
urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.
Prețul unei sticle mari . . . Cor. 3.50
” ” ” mici . . . ” 2.—

Se capătă în toate apotecele. — Depozitul principal la:
GUIDO FABRITIUS,
Fa 1047 apotecar în Sibiu.

On 744-30

Atelier fotografic
Heinr. Gust
Kronstadt. — Brașov. — Brassó.
Târgul grâului numărul 8. —
:: (Kornzeile nr. 8.) ::

Să ne credeți că este în interesul
D.tra dacă comandați coasa „Koronagyémánt”.

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din
oțel diamant, coase rele și moi nu se găesc între ele.

Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comande de 10

Prețul: 1 buc: 1.80 1.90 2.— 2.20 2.40 2.50 2.60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin
rimiterea banilor înainte
au pe lângă ramburs la

Lengyel Testvérek, magazin de coase
„Koronagyémánt”.

La 529 **Kaposvár, Fő-utca 22 R.**

Ocaziune specială!

se îmbie on. public prin faptul că mărfurile
mai jos semnate se pun în vânzare pentru un timp scurt cu prețuri convenabile.

Următoarele mărfuri se pun în vânzare din fosta prăvălie a lui

Hoffman Sándor:

Pardesiuri de lister și pânuri	—	—	dela cor.	6.—
Costumuri	—	—	”	8.—
Jupoane	—	—	”	5.—
Talii moderne	—	—	”	1.50
Sorturi pentru copii	—	—	”	—60
Hainuțe pentru copii	—	—	”	1.30
Umbrele de mătăsă	—	—	”	3.—
2000 buc. pălării de paie pentru bărbați și pentru băeți	—	—	”	—40
2000 buc. cușme p. bărbați și p. băeți	—	—	”	—25

De vânzare la

Bazarul de concurență dela teatru.

Ka 1179

INȘTIINȚARE.

Aducem la cunoștința on. public,
că despărțământul nostru de
covoare l-am predat domnului

JÓNÁS BERTALAN,

care-l va conduce și pe mai de
parte în localitățile noastre.

lar, întreprinderea noastră de aranjamente moderne
pentru birouri am amplificat-o. Acest nou despărțământ
al nostru dela 1 MAIU n. se află

în nouile noastre localități

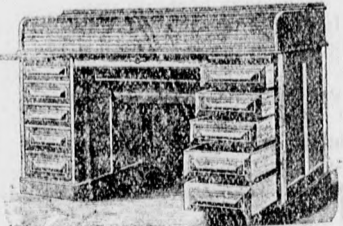
din palatul MERBL (lângă prăvălia-Linoleum).

Ca reprezentanții principali în sudul Ungariei ai renumitei mașini
de scris „SMITH PREMIER” și „JERRY” și ai mobilelor
americane pentru birouri, ținem în localitățile noastre

expoziție permanentă de mobile p. birouri și mașini de scris.

Cercetarea acestei expoziții nu obligă să cumpărați.

Considerând că atelierul nostru de reparări l-am mărit și l-am aranjat modern precum și în urma excelențelor conducători, suntem în măsură a satisface celor mai delicate pretențiuni în mod prompt și conștințios. Rechizitele noastre americane sunt din calitate excelente, și se vând cu prețuri

originale de fabrică. Primim și mai departe îngrijirea mașinelor de scris și reparări și orice comandă o executăm în modul cel mai culomt și prompt. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin suntem cu stîmă:

Maitinszky Pál és Társa, Temesvár.

prima întreprindere de aranjamente moderne pentru birouri și stabiliment de mașini de scris „SMITH” din Ungaria-de-sud.

Ma 129

Rigósfürdő

(Bogdarigós)

loc de cură în comit. Timiș, pe linia ferată Timișoara-Lipova, la o depărtare de 7 km. dela gara **Charlottenburg** (Sarlottavár). — E bine a comanda înainte trăsura la gară. — Poziția băii e foarte frumoasă și e absolut liberă de praf.

Băi excelente contra reumei, podagrei etc. Camere frumoase și ieftine. Provilune bună și ieftină.

In anul curent hotelul băii s'a amplificat cu 16 camere.

Conducerea restaurantului este încredințată expertului fost ospătar în Csáki Ioan Popovici.

Sezonul durează din Maiu—Septemvrie. Direcțiunea băii în Rigósfürdő. Telefon 2.

și
NĂGELE ANTAL, farmacist,
Timișoara-Fabrică (Temesvár-Gyárfáros). Telefon 322.
E 1088

Komáromy Sándorné

atelier de corsete

Murás-Osorheiu (Marosvásárhely) str. Szentgyörgy nr. 6, etaj.

(Lângă hotelul Méder). Cel mai cunoscut atelier. Numeroase scrisori de recunoștință precum și experientele câștigate în decurs de 15 ani dovedesc croiul modern al corsetelor executate în atelierul meu. Corsete parisiene și mare asortiment de îndreptătoare. Reparaturi se primesc. Sală specială pentru încercare. Comenzile din provincie se exec. prompt și conștițios.

(Ko 586—30)

GHEORGHE GIOROGARIU

MAESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

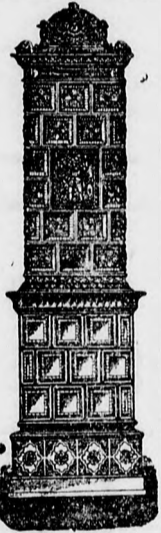
(Ci 217—120)

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : prețuri moderate. : : :

KISS JÁNOS

fabricant de cuptoare și magazin de cuptoare de lut

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu *cuptoare de olane și maiolică, sigure de foc, în stil modern* și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit. — Pregătește, reparază și clădește *căminuri și vetre de fert*. Comandele din provincie se execută grabnic, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanță de 2 ani.

□ □
KI 122—60

NOUȚATE!

NOUȚATE!

Cremă de VIORELE

franceză, pentru față are efect neîntrecut.

După afirmațiile chimiștilor renumiți acesta e cel mai bun și mai nevătămător mijloc cosmetic pentru față. Intrebuințând această cremă de violele franceză, atât tinerii cât vrâstnicii capătă o față de-o frumusețe extraordinară, după o întrebuințare de 2—3 ori pielea feței se înviează, se catifelează și primește o culoare albă trandafirie, dispar încreșturile, sbârciturile, pișturile (alunetele), petele și orice fel de sgrăbunțe. CREMA de VIORELE franceză nu numai înfrumusețează fața, ci o și conservă și o scutește împotriva influențelor vremii, soarelui și a vântului. Crema de violele franceză se poate întrebuința și ziua, pentru că pielea o absoarbe curând și nu scilipește de ea, iar după întrebuințare nu mai e necesar a întrebuința și pudră.

O pregătește și se poate comanda cu poșta dela **IVACSKOVICS M. farmacia „Szent-János” NAGYKIKINDA**. Un borcan 1 coroană. Comandă de 6 borcane expediarea se face franco. Tot acolo se poate comanda și preparatul „NOARIN” a lui Ivacs-kovics care este cel mai excelent și mai nestrăicios vopsitor pentru păr care în decurs de 10 minute dă părului culoare castană închisă sau neagră, așa, că nici chiar cei din apropiere nu pot observa vopsirea, nu murdărești și menține co oarea lui de zile. — Prețul unei sticle 3 cor. Să ne păzim de imitații și falsificațiune!

Cine vinde mai departe fabricatul meu, acela capătă 1 tutet cu 8 coroane 40 filleri și îl trimite franco.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

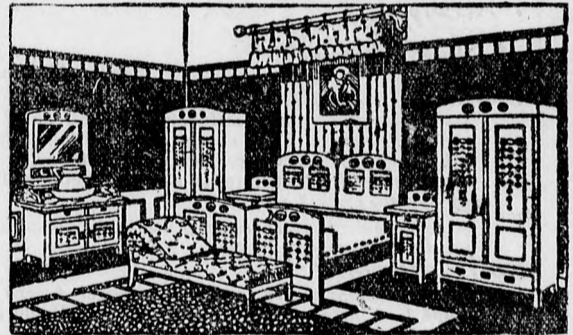
VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44—46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSE CZ).

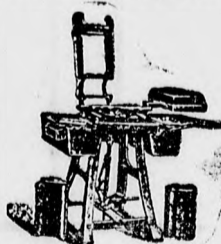
Sa 113—120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

VALORIZARE de NISIP!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte Sa 985—30

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.

F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.

Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.

B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.

C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului

Fabrică de mașini p. industria de nisip.

SZÁNTÓ és BECK

Ingineri

BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

TRAIAN NOVAC

magazin de modă p. domni și dame

BLAJ (Balázsfalva).

Mare depozit de cele mai bune gramofone și plăci pentru gramofone, cu prețuri ieftine.

Mare asortiment de postavari de lână, netede și cu mostre pentru costume și haine, delinuri franceze de lână cu mostre p. talii și halaturi, Grenadine cu mostre (se pot spăla), pânze pentru haine și zefire; cretoane ce se pot spăla și delinuri. MĂTĂSURI netede și pentru căptușeli, mătăsuri p. costume și rocuri, pânze, șifoane, ștergare, albituri p. masă basmatate și albituri p. paturi, — cu prețuri moderate. PĂLĂRII pentru bărbați și copii, ghete p. bărbați; femei și copii, cravate, cămăși, gulere, manșete, ciorapi și tot felul de mărfuri mărunte. Cercetarea magazinului meu poate fi cercetat fără obligamentul de a cumpăra. (Tr. 963)

Bencsik Zsigmond in DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mâna în atelierul propriu precum și **ghete gata**, format modern pentru bărbați femei și copii. **Galoși, ghete comoade și pentru gimnastică.** Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comanda din provizorie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu :: prompt ::

Be 318

De vânzare o moară cu putere motorică, aranjată complet, cu casă de locuit și cu o realitate mare, cu un preț foarte ieftin. Me 1193

Dr. Méré Samú, avocat.
Boroșineu (Borosjenő)

Alifje „Mágnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșății și contra tuturor boalelor de piele. După întrebuințarea unei singure tegle dispar sbărciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fil. Pudră „Mágnás” (în 3 culori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Mágnás” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate, aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerină și vaselină, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua — Prețul 90 fil.

„Anti pertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copii. — Prețul 1 cor. 80 fil.

Spirit „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1-50 fil.

Spirit „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor. 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru impedarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1-50 fil.

Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brunăată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fil.

Contra ciumei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de câtră medici, este praful de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil. O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru galițe încetează perirea galiților. — Prețul 1 cor.

Hipnonervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. :- Vă pășiți de imitații!!

Agentia principală a fabricii de mașini a căilor ferate Imp. și reg. Mare depozit de mașini de îmblățit, motoare cu benzină, absolvoitoare de gaz, cu gaz, locomobile, mașini cu aburi, aranjamente pentru mori totfelul de mașini și revizite economice. *Noutate! Patent Record II, mașini de semănat, excelentă: 3 mașini combinate.*

Agentia fabricii de mașini Massey-Harris soc. pe acții în TORONTO (America-nordică), pentru legarea snopurilor, mașini secerătoare, aparate pentru cositul ierbei, tăvălicuri și grăpi cu colți. *Noutate! Mașină sistem Massey-Harris pentru grebarea brezdilor combinată cu aparat pentru întorsul fânului, două mașini combinate, executate din oțel.*

Agentia fabricii de mașini FEHÉR MIKLÓS soc. pe acții BUDAPESTA, pentru locomobilele „Record” cu benzină, pluguri, îmblățitoare și vehicule, — pentru mănarea morilor, motoare cu benzină și oleiu brut și achizite pentru mașini de îmblățit, precum și aparate de tăiat pentru mori și pentru despicarea lemnului. Aranjamente complete pentru cemeră de nutrețuri.

Agentia soc. pe acții Alfa Separator pentru totfelul de mașini pentru lăptării, aparate pentru răcirea untului, vase pentru lapte, aranjamente complete pentru lăptării; cele mai bune aburitoare pentru nutrețuri.

Automobile, autobusuri în orice mărime cu garanță.

Mașini pentru transportări de greutate cu aburi și benzină

Ardesie-Eternit, cel mai bun material pentru acoperit.

Schimb de orice fel de mașini de îmblățit; motoare, mașini și rechizite economice excelente.

Achizite pentru orice mașini, cu prețuri ieftine.

Reparaturile mașinilor și a rechizitelor economice se execută cu specialitate și cu prețuri foarte ieftine.

Birou și depozit: IOSIF LÁNYI Brașov strada Lu gâ 201.
Telefon Interurban: 382.
(La 505)

Dacă comandați ceva

ori cereți prospecte dela cei ce inserază anunțuri în ziarul nostru, vă rugăm

a vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție, veți fi bine serviți, firmele respective având nevoie de recomandarea noastră. În caz, că am primi oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

”CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, învitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

In atențiunea băcanilor!

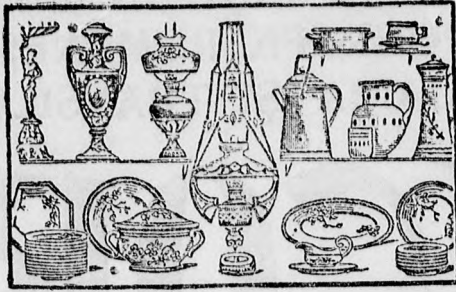
MORI pentru MAC
și
CUMPENE

excelente și cu prețuri moderate se capătă la fabrica

THINSZ A.

BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50.
TI 163 60

Expoziție permanentă a bazarului german
IOSEF JIKELI
SIBIU, str. Cisnădiei (Heltauergasse) 47.-- Telefon 190.

Consemnarea mărfurilor expuse:

Sticlă, porțelan, obiecte de bucătărie. — Instalație completă de bucătărie în diferite prețuri. — Cadouri de argint, nichel și aramă. — Obiecte decorative. — Ciasornice, articole de toaletă, de voiaj, pentru turiști și manevre (aluminu). Obiecte de oțel englezesc și Solinger, tacâmuri. — Scule bisericicești catalog gratis. — Cadre pentru tablouri și ținătoare de fotografii. — Lămpi pentru electricitate. Garnituri de spălat, mese de spălat, băi, carnișe, mobile de fier. — Amintiri din Sibiu. — Noutăți sosesc necontenit. — Prețuri ieftine.

Atelier specialist de dentistică în Viena.

CAROL BERNWIESER

Atelier special pentru dinți moderni:
Coroana de aur, poduri, aparat de dinți.

Consultății zilnic dela 9—12 ore și 2—6 ore.
Dumineca și în sărbători dela 9—12 ore a. m.

BRAȘOV, strada Castelului n-rul 46.
(lângă Hotel „CONTINENTAL”) (Be 585—90)

De aproape 50 de ani renumita firmă

Helderberg
din SIBIU str. Heltauer 9

este cele dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Oferă on public :

pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

Prăvălie nouă!

Szántó Mór és Tsa

magazin de haine pentru bărbați, băieți și copii

ARAD, palatul teatrului.

Sa 1708

PRĂVĂLIE NOUĂ!

Prețuri fixe:

Mare asortiment de
Noutăți de primăvară,
Haine ocazionale,
Haine pentru turiști și pentru sport,
Pardesiuri moderne, pantaloni și
haine pentru copii,
precum și surtuțe impermeabile de gumă.

Prețuri fixe!

PRĂVĂLIE NOUĂ!

Rugăm a ne cerceta saloanele noastre, fără obligamentul de cumpărare.

Prăvălie nouă!

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.